

اقتصاد علم در انگلستان احیا می شود؟

ویروس انگلیسی به جان دانشگاه‌ها افتاد

آمده بودند، به کشورهای خود بازگشته شدند و آموزش‌ها همگی به صورت آنلاین درآمدند. آمار ثبت‌نام دانشجویان به دلیل آنلاین بودن کلاس‌های درس به طور چشمگیری کاهش یافت و حتی دیگر اجازه ورود به دانشجویان خارجی به برخی کشورها داده نمی‌شد. برخی کشورهای دنیا از جمله انگلیس سهم قابل توجهی از درآمدهای دانشگاهی خود را از قبل دانشجویان بین‌المللی به دست می‌آوردند و با تعطیلی دانشگاه‌ها و عدم حضور این قبیل دانشجویان در کشور، درآمد بعضی دانشگاه‌های معروف انگلیس که تا حد زیادی به دانشجویان بین‌المللی وابسته بودند، کاهش یافت، تا جایی که بسیاری از آنها در خطر ورشکستگی قرار گرفتند.

همه‌گیری کرونا سال بحران اقتصادی برای بسیاری از حوزه‌های مختلف آموزش عالی و دانشگاه‌ها و کسب‌وکارها محسوب می‌شود. شیوع ویروس کرونا دنیا را در شوکی ناگهانی فروبرد و کشورها مجبور شدند در تصمیمی آبی، بسیاری از مراکز از جمله دانشگاه‌ها و مدارس آموزش عالی را تعطیل کنند. با تعطیلی کلاس‌های درس دانشگاهی، بسیاری از دانشجویان بین‌المللی که برای تحصیل به کشورهای مقصد

ندا افشوری

مترجم

دانشگاه‌های ثروتمند هم آسیب دیدند

تیم فوتبال «منچستر سیتی افسی» در سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸ درآمدی بالغ بر ۵۳۵/۲۲ میلیون پوند داشت. همچنین درآمد تیم منچستر یونایتد در همان سال به چیزی حدود ۶۲۷ میلیون پوند می‌رسید. با احتساب درآمد حاصل از این دو تیم فوتبال که وابسته به دانشگاه منچستر فعالیت می‌کنند، این دانشگاه در این سال درآمدی حدود یک میلیارد پوند داشت. یکی از وجوه قدرت اقتصادی آموزش عالی انگلیس، توانایی آن در جذب دانشجویان بین‌المللی و شهریه‌های بالایی است که از آنها اخذ می‌کند و جزء درآمدهای دانشگاه‌ها محسوب می‌شوند. اما در این میان، انتظار می‌رود چنین دانشگاه‌هایی با درآمد‌های یک میلیارد پوندی بهتر بتوانند از عهده این نوع همه‌گیری برآیند. تابستان سال گذشته، همان زمان که دانشجویان انگلیسی در برزخ میان آموزش حضوری یا آنلاین دانشگاهی بلاتکلیف بودند، آموزش عالی اعلام کرد کلاس‌های دانشگاه به صورت ترکیبی از کلاس‌های حضوری و آنلاین برگزار خواهند شد و بسیاری از دانشجویان امیدوار بودند به زودی همه چیز به روال عادی برگردد. در ابتدا تصور می‌شد دانشجویان سال اولی و ورودی‌های جدید دانشگاه هم مانند هرسال با انگیزه به آموزش‌های آنلاین می‌پردازند و نیازی به ترغیب آنها به درس خواندن نیست، اما خیلی زود مشخص شد سال اولی‌های ترم‌های جدید دانشگاهی با وجود همه‌گیری کرونا، تجربه متفاوتی با سال اولی‌های سال‌های گذشته خواهند داشت. آنها کمترین کلاس‌های حضوری را در نخستین سال ورود به دانشگاه تجربه کرده‌اند. دومین موج کووید-۱۹ هم که تمام شد، منچستر یکی از آسیب‌دیده‌ترین شهرهای انگلیس از نظر مبتلایان به کرونا بود. دانشجویانی که برای اولین سال ورود به دانشگاه در خوابگاه‌های دانشگاه مقیم شده بودند، اجازه آمدررفت نداشتند و مجبور بودند تمام طول شبانه‌روز را در محل‌های اقامت خود باقی بمانند و این استرس که با اولین جدا شدن از خانواده همراه شده بود، سازگاری آنها را با شرایط سخت این روزها دشوارتر می‌کرد. باشگاه‌های ورزشی در برخی دانشگاه‌ها از جمله منچستر که می‌توانست دانشجویان زیادی را به خود جلب کند، به دلیل همه‌گیری کرونا تعطیل شده و فضاهای سبز هم حصارکشی شدند و دانشگاه به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرد که مواد غذایی مورد نیاز دانشجویان را هم بین آنها توزیع کند تا از تردد آنها جلوگیری شود، اما با وجود این، کرونا به سرعت بین دانشجویان خوابگاه‌ها گسترش یافت. از اوایل ماه نوامبر، نرده‌های فلزی بین راهروهای اقامتگاه دانشکده تعبیه شد که امنیت خصوصی بر ورودی و خروجی آن حاکم بود و دانشگاه از ورود دانشجویان غیرخوابگاهی به محوطه خوابگاه خودداری می‌کرد که این امر اعتراض دانشجویان را به دنبال داشت.

اعتراض به افزایش اجاره‌دها

حالا با توجه شیوع ویروس کرونای جدیدی که در انگلیس مشاهده شده و قرنطینه‌ای که چندوقتی است دوباره در این کشور اعمال شده، مسئولان دانشگاه‌ها از دانشجویان خارجی خواسته‌اند به انگلیس برگردند و از دانشجویان بومی هم خواسته‌اند آموزش‌ها را به همان صورت آنلاین دنبال کنند. اما برای عده‌ای از دانشجویان کار از راه دور دشوار است و عده‌ای هم در دوران پیش از قرنطینه اخیر، برخی وسایل خود را در دانشگاه جا گذاشته‌اند. همه این موارد را که کنار هم بگذارید، اعتراض دانشجویان هم خیلی عجیب به نظر نمی‌رسد. بسیاری از دانشجویانی که در خوابگاه‌ها اقامت دارند، با افزایش اجاره‌بها روبه‌رو شده‌اند و با اعتراض‌هایی که کردند موفق شده‌اند اجاره محل اقامت خود را در ترم اول کاهش دهند. قانون امور دانشجویی در مسیری برای رسیدن به پاسخی منصفانه و عادلانه قرار گرفته است که اعتراض‌های دانشجویی سنگ‌بنای آن بود. آنها در اعتراضات خود به این موارد اشاره کرده‌اند که ما مشتری هستیم و شما به عنوان یک کسب‌وکار، محصولی را به ما می‌فروشید؛ پس ما هم در قالب مشتری تقاضایی داریم و در عوض پولی که پرداخت می‌کنیم، انتظار دریافت سرویس قابل قبولی را داریم. اگر کالایی را می‌فروشید، ما هم از حقوق مشتری برخورداریم، البته این مشکلات تنها شامل حال دانشگاه منچستر نمی‌شود، بلکه بسیاری از دانشگاه‌های بزرگ انگلیس با چنین مشکلاتی دست‌به‌گریبانند. به گفته دانشجویان، دانشجوی بودن در دوران همه‌گیری کرونا مانند فریاد زدن بی‌پایان در اتاقی خالی است. دانشجویان معتقدند به‌رغم گران شدن اجاره‌بهای خوابگاه‌ها و اقامتگاه‌ها، به آنها گفته شده اجاره اقامت در آنها را نپردازند. مهم‌ترین تغییری که طی یک سال گذشته در آموزش عالی انگلیس ایجاد شده، افزایش مبلغ شهریه‌های دانشجویی از سالانه ۳ هزار پوند به ۹ هزار پوند بوده که در حال حاضر با وخیم‌تر شدن اوضاع کرونایی، به ۹۲۵۰ پوند رسیده است. ده‌ها هزار اعتراض در این مدت در خیابان‌های انگلیس نسبت به این افزایش شهریه شکل گرفته و حزب لیبرال دموکرات هم متعهد شده که کلاس شهریه‌ها را لغو خواهد کرد. کارشناسان زیادی در انگلیس به لزوم اعمال تغییراتی اساسی در نوع ارائه آموزش عالی در این کشور طی دوده گذشته و اکثراً نشان داده‌اند که آج در زمان اصلاحات دولت ائتلاف از سال ۲۰۱۰ به بعد بود. دانشگاه‌ها در حال حاضر باید دست‌به‌کار شوند تا بیشتر از قبل در زمینه رونق کسب‌وکار برای جذب بیشتر دانشجو و در نتیجه افزایش درآمد حاصل از آن اقدام کنند. این کار منجر به افزایش منابع درآمدی آنها و کاهش هزینه‌های دانشگاه‌ها می‌شود. آنها برای موفقیت در این کار بازاریابی و تبلیغ کرده و حقوق بالاتری به مدیرعامل‌های ارشد اعطا می‌کنند. اما بحران کرونای ایجاد شده در دنیا، تغییراتی را در سیستم آموزش عالی انگلیس ایجاد کرده است. مدل تجاری دانشگاه‌ها به درآمد حاصل از شهریه‌ها و اجاره خوابگاه‌های دانشجویی وابسته است، بنابراین آنها علاقه‌ای به دورماندن دانشجویان از درس و دانشگاه ندارند. کارشناسان بر این باورند که بحران کرونا در این دوران تنها به ضرر دانشجویان تمام نشده است، بلکه خانواده‌های دانشجویان و مردم منچستر را هم به خطر انداخته است.

دانشجوی بیشتر، پول بیشتر

دانشگاه منچستر هم مانند بسیاری از دانشگاه‌های انگلیس تا حد زیادی به درآمدهای دانشجویان خارجی وابسته است، بنابراین به دلیل وضعیت وخیم مالی که در یک سال گذشته با آن دست‌وپنجه نرم کرده‌اند، به طور قطع مجوز ورود دانشجویان خارجی به کشور را صادر خواهند کرد. منچستر با راه‌اندازی یک مدرسه تجاری که در کنار هتلی ۱۹ طبقه واقع است، توانسته تا حد زیادی شوک اقتصادی ناشی از بحران ویروس کرونا را کمتر کند. بدون شک تصمیم‌گیری‌های آنها در راستای مواجهه با چالش عظیم مالی صورت گرفته است. در این میان، نمی‌توان دانشگاه‌های بزرگ انگلیس را در مقابل بحران‌های مالی و ورشکستگی مصون دانست. دانشگاه‌های انگلیس در مجموع صدای ۱۴۰ دانشگاه در این کشور است که تاکنون به طور قابل توجهی روی حمایت از آموزش آنلاین و نیازهای دانشجویان برای فعالیت‌های حضوری سرمایه‌گذاری کرده‌اند تا به پیشرفت آنها کمک کنند. اما دانشگاه‌ها در موقعیت غیرممکنی قرار گرفته‌اند که دولت برای توسعه کارآفرینی ایجاد کرده، اما هنوز حمایتی از آنها در برابر بحران ایجاد نشده نشان داده است. اما دولت دیوید کامرون نیز تغییر موثری را در مسیر دریافت بودجه دانشگاه‌ها ایجاد کرده است، درحالی که تا پیش از همه‌گیری کرونا، دانشگاه‌ها بودجه‌های دولتی خوبی را دریافت می‌کردند، اما حالا با وجود بحران ایجاد شده، دولت به دانشگاه‌ها پیشنهاد کرده که به دنبال جذب بیشتر دانشجویان به ویژه دانشجویان خارجی باشند؛ به عبارتی، دانشجوی بیشتر، پول بیشتر. در سال ۲۰۱۵، محدودیت دانشگاه‌های انگلیس در جذب دانشجو برداشته شد و از آن زمان تاکنون، دانشگاه‌ها می‌توانند تا جایی که می‌توانند دانشجو جذب و ثبت‌نام کنند. دانشگاه‌های انگلیس همواره با هم بر سر جذب دانشجو رقابت داشته‌اند و این گونه بازاری در آموزش عالی این کشور شکل می‌گیرد.

رونق ساخت اقامتگاه‌های دانشجویی

در دانشگاه‌ها هم شاهد رشد ساختمان‌های مسکونی دانشجویی در انگلیس هستیم که هم توسط بخش خصوصی و هم از سوی دانشگاه‌ها احداث شده‌اند و نیز برج‌هایی با اتاق‌های باریک هم ساخته شده که اغلب با رنگ‌های تند رنگ‌آمیزی شده‌اند که می‌توانند با تازه‌ساز بودن یا ارزان قیمت بودن شان توجه دانشجویان را جلب کنند. جاذبه‌های مختلفی برای توسعه‌دهندگان املاک در ساخت اقامتگاه‌های دانشجویی وجود دارد، به عنوان مثال، برنامه‌ریزی آنها الزاماً به گونه‌ای نیست که مسکنی ارزان قیمت برای دانشجویان احداث کنند و قرار است حدود ۶۰۰ هزار دانشجوی مسکن ساخته شود که مبلغی به ارزش ۵۰ میلیارد پوند را دربر می‌گیرد. دانشگاه‌هایی که در مشاغل کارآفرینی فعال بوده‌اند، به همین ترتیب توانسته‌اند وام بگیرند و بدهی در این بخش طی یک دهه سه برابر شده، به طوری که در سال ۲۰۱۸ این بدهی‌ها به ۱۲ میلیارد پوند رسید. افزایش کمک‌های مالی از منابع خصوصی، رفتارهای منطبق بر بازار را ایجاد می‌کند که به حفظ رتبه اعتبار آنها منجر می‌شود.

کاهش حقوق‌ها، قراردادهای بلندمدت

همچنین دانشگاه‌ها باید برخی هزینه‌های خود را هم کاهش دهند که در این میان می‌توان به حقوق کارکنان دانشگاه‌ها که در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰ منجر به اعتراض‌هایی در این زمینه شد اشاره کرد. استخدام‌های دانشگاهی تا سال‌ها بر این قاعده استوار بود که افراد استخدام‌شده در این سیستم موقعیت شغلی ایمنی داشته باشند نه اینکه در کنار آن بتوانند ثروتمند شوند. با کاهش حقوق کارکنان و قراردادهای بلندمدت، دانشگاه‌ها تاحدی می‌توانند هزینه‌های اضافی صرف‌شده را کاهش دهند. از آنجا که بسیاری از کارمندان دانشگاهی از ایمن نبودن موقعیت شغلی خود ناراضی هستند، به طور قطع، قراردادهای بلندمدت می‌تواند آنها را نسبت به امنیت شغلی در آینده مطمئن کند.

شیوه پرداخت وام دانشجویی

آنچه مسلم است، تعداد دانشجویانی که امروز وارد دانشگاه‌های انگلیس می‌شوند نسبت به سال ۱۹۸۰ افزایش یافته، به طوری که در آن زمان تنها ۱۵ درصد جوانان وارد دانشگاه می‌شدند و امروز این آمار به ۵۰ درصد رسیده است. اما نمی‌توان تمام بودجه مورد نیاز برای مدیریت این دانشجویان را از بودجه‌های دولتی و به اندازه ۴۰ سال پیش تأمین کرد. با پرداخت مالیات‌های مؤثر بر مشاغل دانشجویان، وام‌ها هم نسبت به کاهش میزان بودجه به‌ازای هر دانشجوی ورودی به دانشگاه تغییر کرده‌اند. برخی مسئولان دانشگاه‌ها اعلام کرده‌اند که پرداخت وام‌ها باید مشروط به درآمد باشد؛ به این معنا که دانشجو تا زمانی که درآمد کافی نداشته باشد، الزامی بر بازپرداخت وام اخذ شده ندارد. کارشناسان بر این باورند که چشم‌انداز رقابت موسسات آموزشی و دانشگاه‌ها به نوعی انعکاس این موضوع است که دانشگاه‌ها نهادهایی خودمختار هستند که دانشجویان انتخابی کلی برای محل تحصیل خود دارند. در دیگر کشورهای اروپایی، دانش‌آموزانی که ترک تحصیل کرده‌اند، با گذراندن آزمون‌هایی می‌توانند وارد دانشگاه‌های دولتی شوند که البته به نظر می‌رسد سیستمی غیرعادی در انگلیس محسوب می‌شود.

تلاش دانشگاه‌ها برای درآمد بالاتر

شواهد نشان می‌دهد دانشگاه‌هایی که با بیشترین بحران مالی روبه‌رو هستند، پایین‌ترین شهریه‌های دانشجویی را وضع کرده‌اند تا با رقابت بر سر شهریه بتوانند دانشجویان بیشتری را به خود جذب کنند و از این طریق، کمبود بودجه و درآمد خود را جبران کنند. از سوی دیگر، برخی دانشگاه‌ها هم برای پیروز شدن در بازار رقابت با دانشگاه‌های دیگر، در بازاریابی و تبلیغات تلاش کرده‌اند روی حمل‌ونقل عمومی دانشگاه و ساختمان پرزرق و برق آن سرمایه‌گذاری کنند تا از نظر ظاهری بتوانند توجه بیشتری را به خود جلب کنند. دانشگاه‌هایی چون منچستر که از نظر ورزشی هم فعال هستند و تیم‌های ورزشی در لیگ‌های برتر انگلیس دارند، از این نظر هم تبلیغات می‌کنند و سعی می‌کنند در جدول لیگ هم عملکرد خوبی داشته باشند تا نظر دانشجویان را به گونه‌ای دیگر جلب کنند. اینها تمام چیزهایی است که دانشگاه‌ها می‌توانند برای به دست آوردن قلب و مغز یک جوان ۱۷ ساله که قصد ورود به دانشگاه را دارد، انجام دهند تا در میان صدها انتخابی که دارند، دانشگاه مورد نظر را انتخاب کنند. البته بعید به نظر می‌رسد همه حقایق لازم برای یک انتخاب آگاهانه برای چنین فردی وجود داشته باشد و او بیشتر از روی ظواهر آن چیزی که می‌بیند دست به انتخاب می‌زند.

به گزارش گاردین، همچنین دانشگاه‌ها برای کسب درآمد بیشتر از منابع دیگر مانند اجاره امکانات و محل اقامت برای کنفرانس‌ها بین دو ترم و به ویژه دانشجویان خارجی که نسبت به دانشجویان انگلیسی شهریه‌های بالاتری پرداخت می‌کنند، هم تلاش می‌کنند. مسئولان دانشگاهی در این مسیر باید نیازها و خواسته‌های برگزارکنندگان کنفرانس‌های تجاری را برآورده کنند و در بازاری که به راه انداخته‌اند، توجه دانشجویان بالقوه را هم جلب کنند. برخی دانشگاه‌ها ساختمان‌های مدرنی را برای این کار در نظر گرفته‌اند که حتی پیش‌بینی کرده‌اند دانشجویان بتوانند بقیه عمر کاری خود را نیز در آنجا سپری کنند و پس از فارغ التحصیلی هم جذب همین بازار کار شوند.